Stát osekal plán na obnovu přírody o konkrétní cíle a termíny, varují ekologické organizace

Datum	15.10.2026
Subjekt	Zelený kruh
Region	Česká republika
Kategorie	Státní správa a samospráva, Ekologie, Životní prostředí

Z návrhu Národního plánu na obnovu přírody zmizela na popud Ministerstva zemědělství většina konkrétních opatření s měřitelnými cíli a termíny. Zelený kruh poslal přes 180 připomínek a žádá, aby ministerstvo před odesláním do Bruselu zapracovalo do plánu měřitelné a dostatečně ambiciózní cíle.

Ministerstvo životního prostředí poslalo návrh Národního plánu na obnovu přírody (NPOP) do mezirezortního připomínkového řízení 24. září, připomínky přijímalo do 9. října (1). Zelený kruh k němu poslal přes 180 připomínek a připojil k nim i návrhy ze Stínového plánu na obnovu přírody, který organizace spolu s vědci představily 31. srpna(2). Stínový plán stojí na podkladech, které dva roky vznikaly v pracovních skupinách ministerstva za účasti více než stovky institucí a organizací. Většina navržených opatření se ale do návrhu nedostala.

Národní plán má zajistit vyšší druhovou rozmanitost a odolnost krajiny vůči suchu, povodním a erozi. Návrh má přes 260 stran, chybějí v něm ale měřitelné cíle i termíny, podle kterých by šlo kontrolovat, zda se příroda skutečně obnovuje. Plán, který měl ukázat, jak obnovu přírody v praxi zahájit, se tak mění v obecný seznam záměrů.

Chybí například závazek omezovat zastaralé odvodnění, přestože českou krajinu protíná zhruba milion kilometrů drenážního potrubí, které z ní odvádí vodu. Z více než 54 000 umělých příčných překážek na řekách a potocích návrh vybírá 108 a do roku 2030 počítá s odstraněním dvanácti. [ověřit, že platí i pro verzi z MPŘ] Stínový plán přitom ukazuje, jak mohou konkrétní cíle vypadat. Do roku 2030 navrhuje například 2 000 kilometrů zatravněných drah odtoku a nárazníkových pásů nebo pestré neprodukční plochy na nejméně 8 % zemědělské půdy, do roku 2050 pak 100 000 hektarů obnovené přírody.

Návrh NPOP měl být v Bruselu do 1. září, ministerstvo ho nyní chce odeslat do konce října a vláda ho dostane jen pro informaci. Ministr životního prostředí Igor Červený zdržení vysvětluje (3) vyjednáváním o evropském rozpočtu a cenou opatření, která by stála 9 až 15 miliard korun ročně, což podle něj výrazně překračuje možnosti resortu. Podle Evropské komise ale každé euro vložené do obnovy přírody přinese užitek ve výši 4 až 38 eur (4). Finální verzi plánu musí Česko odevzdat do 1. září 2027.

Obnovu přírody přitom podporuje i veřejnost. Do veřejné konzultace k NPOP se v dubnu a květnu zapojilo téměř 3 000 lidí, přes 2 700 z nich vnímá zhoršující se stav krajiny a úbytek biologické rozmanitosti a přes 2 900 souhlasí se zavedením opatření na obnovu přírody (5). Reprezentativní průzkum agentury Focus (6) z února a března ukázal, že ambiciózní plán chce 79 % lidí, mezi voliči ANO 77 %, SPD 67 % a Motoristů 80 %.

Evropská komise bude mít na posouzení návrhu šest měsíců. Hodnotí přitom mimo jiné ambici plánu,

jeho vědecký základ, zajištění financování i to, zda příprava účinně zapojila odborníky a veřejnost. 2/ Právě v tom český plán podle organizací selhává, protože většina konkrétních opatření odsouhlasených v odborných pracovních skupinách z něj na konci přípravy finální verze netransparentně zmizela. Podle informací organizací bude Komise při hodnocení vládního plánu pracovat i se Stínovým plánem, který jí poskytla odborná veřejnost.

Organizace Zelený kruh, která zastřešuje desítky environmentálních a expertních organizací, vyzývá MŽP, aby do plánu před odesláním do Bruselu vrátilo měřitelné cíle a termíny, které zajistí naplnění indikátorů nařízení, ale hlavně zajistí obnovu přírody a jejích funkcí a adpatci krajiny na klimatické změny.

Jan Skalík z Hnutí DUHA, říká:

„Česko může v následujících osmi letech čerpat stamiliardy z evropských fondů na obnovu krajiny, aby byla odolná vůči suchu. Když premiér říká, že z Evropy získá peníze na boj se suchem, jsou to peníze, které Evropská unie uvolní mimo jiné na zadržování vody přímo v lesích, na polích a v obnovených nivách řek v návaznosti na rušení příčných překážek na tocích. Evropská unie ale stavbu velkých betonových přehrad nezafinancuje: z těch se v přicházejících suchých obdobích může totiž víc vody vypařit, než s čím pomohou.“

Nikol Krejčová ze Zeleného kruhu, říká:

„Ambiciózní plán na obnovu přírody by nám přinesl odolnější přírodu, lepší život ve městech i finance. Místo toho stát odmítá doporučení odborníků a chce pokračovat ve spravování krajiny, které není odpovědné ani výhodné. A to i navzdory veřejnosti, která zlepšení stavu krajiny požaduje.Vyzýváme proto Ministerstvo životního prostředí, aby do plánu před odesláním do Bruselu vrátilo měřitelné cíle a termíny, které zajistí naplnění indikátorů nařízení, ale hlavně zajistí obnovu přírody a jejích funkcí a adaptaci krajiny na klimatické změny.“

Alžběta Procházková z WWF Česko, říká:

„Obnova zemědělské krajiny je možná nejtěžším úkolem celého nařízení, protože se týká prostoru, ve kterém žijí a pracují lidé a který zároveň vyžaduje strategické, komplexní a místně specifické změny. Bude proto nutné propojit stávající přístupy s krajinným plánováním, ale také osvětou, komunikací a spoluprací zemědělců, obcí, komunit, krajů i mnoha resortů. Bez odvážného pojetí obnovy zemědělské krajiny ohrozíme nejen dlouhodobou udržitelnost naší produkce, ale také kvalitu vody, životního prostředí i zdraví. “

Marcela Klemensová z Arniky, říká:„Plochy zeleně a vzrostlé stromy mají v našich městech zásadní roli – ochlazují ulice, pomáhají zadržovat vodu a vytvářejí zdravé prostředí pro život obyvatel. Pokud ale chceme města efektivně připravit na dopady klimatických změn, neobejdeme se bez jasných čísel, termínů a kontrolních mechanismů. Vypuštěním konkrétních cílů z národního plánu ztrácíme možnost reálně měřit, jestli stromy a zelené plochy v krajině skutečně přibývají, nebo ne. Nemůžeme vyhodnotit, zda jsou naše opatření efektivní a zda mají očekávané environmentální, sociální, ale i ekonomické přínosy. Místo systematické péče o stromy a plochy zeleně hrozí, že nám zbude jen obecný seznam přání, jehož plnění nikdo nezkontroluje. Vyzýváme proto ministerstvo, aby využilo dvouletou práci expertů a začlenilo do dokumentu měřitelné závazky. To je jediná cesta, jak obnovu sídelních ekosystémů opravdu garantovat.“

Gita Matlášková z Arniky, říká: „Letošní vedra a sucho nám znovu připomněla, jak důležité je udržet vodu v krajině. Zdravá a odolná krajina potřebuje vodu, která se v ní může přirozeně zadržovat a také volně proudit. K tomu musíme mimo jiné vracet řekám jejich přirozenou podobu a odstraňovat

zbytečné bariéry, které brání migraci ryb, pohybu sedimentů i sycení okolní krajiny vodou. Národní plán obnovy přírody (NPOP) má být nástrojem, který nám pomůže dostat přírodu do lepšího stavu. Neměli bychom proto oslabovat jeho cíle ani rozmělňovat stanovené milníky. Potřebujeme jasný plán, konkrétní termíny a harmonogram prací. Na našich řekách stále najdeme řadu zbytečných jezů a dalších překážek, které omezují jejich přirozené fungování. Je čas začít systematicky odstraňovat ty, které už nemají své opodstatnění, a dát řekám i krajině prostor znovu fungovat přirozeně. Bez jasně stanovených termínů a hodnot, to ale nedokážeme."

Pavel Šremer ze Společnosti pro trvale udržitelný život, říká: "Ani vyschlé přehrady nepřesvědčily ministra zemědělství ke změně přístupu, chce budovat další přehrady, namísto toho, aby podpořil opatření v celé krajině k zadržování srážkové vody. Vyschlé, draze budované přehrady vláhu českým polím nepřinesou. To by daleko účinněji zajistilo odstranění či zablokování stovek tisíc kilometrů odvodňovacích meliorací a změna hospodaření na polích například ve prospěch organického hnojení. To však v návrhu národního plánu obnovy přírody v konkrétní podobě není, přestože to expertní skupiny navrhovaly."

Poznámky pro editory

1/ Návrh NPOP předložený do mezirezortního připomínkového řízení ministerstvo zveřejnilo na svém webu.

2/ Stínový plán na obnovu přírody organizace představily 31. srpna, publikace je ke stažení.

3/ Termín odeslání a odhad nákladů ministerstvo uvedlo v tiskové zprávě z 2. října.

4/ Návratnost investic do obnovy přírody Evropská komise uvádí na stránce k nařízení o obnově přírody.

5/ Výsledky veřejné konzultace jsou dostupné na webu ministerstva.

6/ Výsledky průzkumu agentury Focus (1 000 respondentů, 9. 2. – 2. 3. 2026) zveřejnilo Hnutí DUHA.

https://zelenykruh.cz/stat-osekal-plan-na-obnovu-prirody-o-konkretni-cile-a-terminy-varuji-ekologicke-organizace